

Томас Харис - „Мълчанието на агнетата“

Отделът на ФБР по поведенческа психология на серийните убийства се намира на най-долния, полуприземен етаж на сградата в Куонтико. Кларис Старлинг пристигна там зачервена, тъй като дойде от стрелбището тичешком. В косата ѝ имаше стръкчета трева, а униформеното яке беше изплескано със зелено от моравата, където беше залягала при учебната стрелба.

В преддверието нямаше никой и тя побърза да се пооправи, като се взираше в отражението си в стъклената врата. Знаеше, че и без да се докарва много, щеше да изглежда добре. Ръцете ѝ миришеха на барут, но за миене нямаше време – Крофорд, началникът на отдела, изрично беше подчертал, че я вика незабавно.

Джак Крофорд беше съвсем сам в задръстеното с вещи помещение. Стоеше до нечие бюро и разговаряше по телефона, така че за пръв път от година насам тя можа да го огледа от главата до петите. Това, което видя, я разтревожи.

Обикновено Крофорд имаше вид на инженер на средна възраст, който се поддържа в добра форма, след като активно е играл бейзбол в университета. А сега беше изпостелял, яката на ризата му стоеше халтаво на врата, а под зачервените му очи имаше подпухнали торбички. Всеки, който четеше вестници, знаеше, че чергата под краката на неговия отдел гори. Старлинг се надяваше Крофорд да не е пил. Това би влязло в пълно противоречие с представата ѝ за него.

Крофорд завърши разговора си с едно рязко „не“. Сетне измъкна досието ѝ изпод мишницата си и го отвори.

– Старлинг, Кларис М. Добро утро.

– Здравейте.

Усмивката ѝ беше учтива, но само толкова.

– Нищо страшно не е станало. Надявам се повикването да не те е разтревожило.

– Не, не е.

Кое не отговаряше напълно на истината.

– От преподавателите ти научих, че се справяш много добре и си сред първите по успех.

– Надявам се да е така. Официално нищо не са съобщили.

– От време на време ги питам как се развиваш.

Старлинг се изненада – беше отписала Крофорд като двулично копеле.

Запозна се със специалния агент Крофорд, когато той изнасяше лекции в университета на щата Вирджиния. Високото равнище на неговите семинари по криминология бе една от причините, които я доведоха във Федералното бюро. Когато издържа изпита за Академията, му написа писъмце, но отговор не получи и през трите месеца, докато учеше в Куонтико, той не прояви никакъв интерес към нея.

Старлинг не беше от хората, които молят за услуги или натрапват приятелството си, но все пак беше озадачена и натъжена от поведението на Крофорд. А ето че сега, лице в лице с него, тя със съжаление забеляза, че той отново ѝ е станал симпатичен.

Нещо явно не беше наред с този човек. Крофорд излъчваше необикновен ум наред с интелигентността си и Старлинг го бе открила дори в усета му за цветовете и материите на дрехите, които все пак се вписваха в стандартното облекло, характерно за агентите на ФБР. И сега изглеждаше спретнат, но някак си занемарен, като че плесенясал.

– Появи се една работа, та се сетих за теб – продължи той. – Всъщност не точно работа – по-скоро интересно поръчение. Махни нещата на Бери от онзи стол и седни. Тук си писала, че след завършването на Академията имаш желание да постъпиш направо в нашия отдел.

– Така е.

– Занимавала си се доста със съдебна медицина, но нямаш опит в полицейската работа, а ние изискваме най-малко шестгодишен стаж.

– Баща ми беше шериф и познавам този начин на живот.

Крофорд се усмихна едва-едва.

– Не могат да ти се отрекат обаче двете дипломи по психология и криминология и... Колко пъти си работила през лятото в психиатрична болница? Два?

– Два.

– Разрешителното ти за психоаналитик валидно ли е още?

– Срокът му изтича след две години. Получих го преди вашите лекции в университета на Вирджиния, когато още няха намерение да се занимавам с това.

– А сетне вече нямаше как да продължиш...

Тя кимна.

– Все пак извадих късмет и успях да завърша курсовете по съдебна медицина. Така можех да работя в лабораторията, докато се отвори място в Академията.

– Писа ми, че искаш да дойдеш тук, ако не се лъжа, а аз май не ти отговорих – всъщност със сигурност не ти отговорих. А трябваше.

– Не ви е било само това до главата.

– Чувала ли си за ПЗООП?

– Знам, че е Програмата за залавяне на особено опасни престъпници. В служебния бюлетин писаха, че работите върху някаква база данни, но още не сте приключили.

Крофорд кимна.

– Разработихме един въпросник. Отнася се за всички известни съвременни серийни убийци. – Той ѝ подаде купчина листа в папка. – Единият раздел е за следователите, вторият е за оцелелите жертви – ако изобщо ги има. Сините са за убиеца – да отговори, ако желае, а розовите са поредица от въпроси, които изследователят задава на убиеца, като отбелязва не само отговорите, но и реакциите му. Голямо писане пада.

Голямо писане. Кларис усети как нещо в нея се стегна – замириса ѝ на предложение за работа, най-вероятно досадно и продължително вкарване на данни в някоя нова компютърна система. Много ѝ се искаше да се добере до каква да е работа в този отдел, но, от друга страна, ѝ беше добре известно каква съдба очаква жена, веднъж уловена на секретарската въдица – измъкване няма. Предстоеше ѝ да избира, а тя не искаше да сгреша.

Крофорд я чакаше да каже нещо – изглежда, беше задал въпрос. Старлинг се напрегна да го възстанови в паметта си.

– Какви тестове си използвала? Интересува ме многофазният, който разработиха в Минесота, и на Роршах.

– С многофазния съм работила, но с „Роршах“ – никога. Прилагала съм и тематичния аперцептивен тест, а на деца съм давала „Бендер-Гещалт“.

– Лесно ли настръхваш от ужас, Старлинг?

– Засега не съм забелязала такова нещо.

– Интересувам се, защото разпитахме всичките трийсет и двама серийни убийци, които сега държим в затвора.

Въз основа на данните в компютъра се опитахме да изградим психологичен профил на неразгаданите случаи. Много от убийците се съгласиха да ни сътрудничат – мисля, че повечето го правят, за да се самоизтъкнат. Двайсет и седем участваха в проучването. Четирима са осъдени на смърт и са подали молби за обжалване на присъдите, така че отказаха да говорят – нещо обяснимо. Ала има един, до когото най-много искам да се добера и който засега мълчи като риба. Молбата ми е утре да отидеш при него в психиатрията и да си опиташ късмета.

Кларис Старлинг усети радостно примиряване в гърдите, но и някакво тревожно предчувствие.

– Кой е обектът?

– Психиатърът, доктор Ханибал Лектър – отвърна Крофорд.

Кратко мълчание последва произнасянето на това име – както винаги, когато присъстващите бяха цивилизовани човешки същества.

Старлинг погледна Крофорд в очите – неподвижна, скована.

– Ханибал Канибала – изрече тя.

– Да.

– Ами... да, добре, съгласна съм. Но не мога да не се запитам защо се спряхте на мен.

– Главно защото си ми на разположение. Не очаквам, че той ще се съгласи да сътрудничи. Вече отказа веднъж, но тогава го запитахме чрез посредник – директора на болницата. Трябва обаче да отбележа, че наш правоспособен психоаналитик е бил при него и лично го е помолил. За това си имаме причини, които не те засягат. А нямам свободен човек в отдела.

– Знам, че сте задръстени от работа – заради Бъфало Бил и станалото в Невада.

– Точно така. Познатата стара история – все не стигат хора.

– Споменахте, че искате да отида при него утре. Значи, бързате. Има ли това нещо общо с текущо разследване?

– Не. За жалост.

– Ако ми откаже, искате ли все пак да му изготвя психологически портрет?

– Не. Затънал съм до гуша в преценки за неконтактността на доктор Лектър и всичките до една са различни.

Крофорд изсипа в дланта си две хапчета витамин С и ги разбърка в чаша вода, за да ги изпие.

– Нелепо е в крайна сметка – продължи той. – Лектър е психиатър и сам пише за специализирани издания, при това изключителни статии, но никога за собствените си малки аномалии. Веднъж се направи, че сътрудничи в едни тестове на директора на болницата, Чилтън, и седя сума ти време с апарат за измерване на кръвното налягане, закачен за пениса, докато разглеждаше снимки на разни катастрофи. След това Лектър първи публикува психопортрет на Чилтън, та го направи за смях на кокошките. Води сериозна кореспонденция със студенти по психиатрия по въпроси, които нямат отношение към неговия случай, и толкоз – с друго не се занимава. Ако откаже да разговаря с теб, искам просто да ми докладваш как изглежда, каква е килията му, какво върши. Местната атмосфера, така да се каже. Отваряй си очите на четири за журналистите, които се мотаят наоколо. Нямам предвид истинските, а от долнопробните клюкарски вестничета. Те си падат по Лектър дори повече, отколкото по английското кралско семейство.

– Не бяха ли му предложили от такова издание петдесет хиляди за негови готварски рецепти? Нещо ми се върти из ума – рече Старлинг.

Крофорд кимна.

– Убеден съм, че „Нашънъл Татлър“ има подкупен човек в болницата и ще научат за посещенията ти веднага щом го уредя.

Крофорд се наклони към нея, докато разстоянието между лицата им се сведе до половин метър. Тя се взря в половинките очила и торбичките под очите му. Дъхът му миришеше на антисептична течност за гаргари.

– А сега искам цялото ти внимание, Старлинг. Добре ли ме чуваш?

– Да, сър.

– Бъди крайно предпазлива с Ханибал Лектър. Доктор Чилтън, който оглавява психиатричната болница, ще ти разясни подробно как да общуваш с него. Не се

отклонявай от указанията му. Не се отклонявай от тях нито на йота и за нищо на света. Ако Лектър изобщо те удостои с вниманието си, то ще е, за да научи нещо за самата теб. Със същото любопитство, с което змията изучава птиче гнездо. Ние с теб много добре знаем, че в подобни разговори се разменят най-различни реплики, но не му давай сведения за себе си. В главата му не бива да има никакви лични подробности за теб. Знаеш какво направи с Уил Греъм.

– Четох за това.

– Изкорми го с нож за рязане на линолеум, когато Уил отиде да го арестува. Истинско чудо е, че оживя. А червения дракон спомняш ли си? Лектър успя да насъска Франсис Долархайд срещу Уил и семейството му. Благодарение на Лектър лицето на Уил прилича на рисувано от Пикасо. В лудницата пък разкъса една от медицинските сестри. Върши си работата, но нито за миг не забравяй що за човек е.

– А що за човек е? Вие знаете ли?

– Знам, че е чудовище. Извън това нищо не се знае със сигурност. Може би ти ще научиш повече. Не съм извадил името ти наслуки от шапка с късмети, Старлинг. В университета ти ми зададе няколко интересни въпроса. Ако докладът ти е ясен, сбит и смислен, ще го покажа и на Директора. От мен зависи. Освен това го искам на бюрото си до девет часа сутринта в неделя. Това е всичко, Старлинг. Действай според указанията.

Крофорд й се усмихна, ала в очите му нямаше живот.

Доктор Фредерик Чилтън, петдесет и осем годишният директор на Балтиморската болница за психически болни престъпници, седеше зад голямо писалище, по което нямаше остри или твърди предмети. Част от персонала на болницата го наричаше „крепостния ров“. Друга част от персонала не знаеше какво значи „крепостен ров“. Когато Кларис Старлинг влезе в кабинета на доктор Чилтън, той не стана от мястото си.

– Тук сме посрещали доста полицаи, но не помня някой да е бил толкова привлекателен – каза той.

Кларис отдаде мазното му ръкостискане на брилянтина в косата, която от време на време пригладяваше. Тя първа изтегли ръката си.

– Госпожица Стърлинг, нали? – продължи докторът.

– Старлинг, докторе. С „а“. Благодаря ви, че ми отделихте време.

– Значи, Федералното бюро опря до момичета. – Той оголи в усмивка зацапаните си с никотин зъби.

– Бюрото непрекъснато се усъвършенства, доктор Чилтън. Това не може да му се отрече.

– Ще останете ли в Балтимор? Ако човек познава града, и тук може да се позабавлява не по-зле, отколкото във Вашингтон или Ню Йорк.

Тя извърна очи, за да си спести усмивката му, и веднага си даде сметка, че е схванал колко я отвращава.

– Не се съмнявам, че градът е прекрасен, но трябва да се срещна с доктор Лектър и още днес следобед да се върна за доклад.

– Мога ли да ви потърся във Вашингтон, ако се наложи...

– Разбира се, ще бъде мило от ваша страна. Тази операция се ръководи от специалния агент Джак Крофорд и чрез него винаги можете да се свържете с мен.

– Ясно. – Страните на доктора се осеяха с розови петна, които контрастираха неприятно с неестествения червеникаво-кафяв цвят на косата му. – Бихте ли ми показали служебната си карта?

Остави я да стои права, докато разглеждаше бавно документите. Накрая й ги върна и се изправи.

– Няма да се бавим. Елате с мен.

– Доколкото разбрах, трябва да ме инструктирате, доктор Чилтън.

– Ще го направя пътъом.– Той заобиколи бюрото, загледал в ръчния си часовник. – След половин час съм на обяд.

По дяволите, трябваше да вникне по-добре и по-бързо в същността му. Може пък да не е чак толкова гадно копеле. Нищо чудно да знае нещо, което да й бъде от полза. Какво щеше да й навреди да се остави да я поухажват, колкото и да не й беше присъщо?